

Cursus Hoornbewerking

(door Ans Nieuwenburg - Bron)

Materiaal: Hoorn van: koe, geit, schaap, buffel en karbouw
Gewei van: grof wild, ree en rendier

Benodigheden: Rasp, Glasscherven, Sandvick nr 401 Sandvick is een vijlmerk, 401 is een nummer, Schuurpapier of schuurlinnen, Bankschroef, Vijlen, Junior ijzerzaag, Figuurzaag met plankje, Schuurlinnen, Boortjes, , Staalwol, Brasso.

HOORN (BESTAAT UIT LAAGJES OM EEN BEENPIT)

- Begraaf de hoorn met pit 3 maanden in de grond (zet er voor de zekerheid een stok bij). Na 3 maanden zit de pit los
- Tik de pit er uit. Dat is vies werk.
- Spoel de hoorns in een emmer koud water.
- Laat ze een paar dagen staan in schoon water en spoel ze na met kokend water
- Spoel ze nog eens in schoon water en roer goed met een stok Bewegend water reinigt het best.
- Spoel ze nog eens in afwaswater.
- Spoel ze nog een keer na en laat ze drogen in een schuur. Dat voorkomt verkleuren. Zon maakt een beetje geel.
- Droog ze nooit te ver maar wel goed, anders worden ze te bros en gaan ze soms splijten.

Er wordt gezegd dat hoorn dat een jaar ligt het beste te bewerken is. Men zegt, dat het dan dood is en plat blijft na het pletten.

Gebruiksklaar maken:

- Zet de hoorn 1 nacht van te voren in water.
- Zet de hoorn dan vast in een bankschroef op een stuk bezemsteel of een blokje
- Rasp de hoorn schoon met een glasscherf of schraapstaal
- Vijl en schuur altijd van de opening in de richting van de punt naar de opening.

Hoorn is te verwerken:

- In de vorm zoals hij is
- Platgemaakt
- Vervormd naar een vorm

Ad b **Let op:** Alleen het deel van de hoorn dat hol is, kan plat gemaakt worden

-Vijl het deel dat plat moet worden op “dunte”

TIP: Kijk goed waar de mooiste kleur zit, aan de binnen- of aan de buitenkant

-Zaag de scherpe hoeken weg (de punten kunnen zich bij het pletten vast zetten in het hout) en verhit de hoorn langzaam in heet water

-Verwarm 2 multiplankjes of metalen platen en leg daar de natte warme hoorn tussen

-Klem de platen een hele dag tussen een bankschroef of lijmklemmen.

Ad c -Maak een gewenste vorm van hout met dezelfde omtrek als het stuk hoorn. Laat het blokje hout iets taps toelopen

-Maak het gewenste deel van de hoorn dun

-Verwarm de hoorn en het blokje langzaam in heet water

-Klop de vorm langzaam in de hoorn

-Leg de hoorn en het blokje weer terug in het hete water

-Klop de vorm weer verder in de hoorn tot het gewenste effect is bereikt

-Verwarm 2 multiplankjes of metalen platen en leg daar de natte warme vervormde hoorn met blokje erin tussen.

-Maak het bakje om de vorm glad.

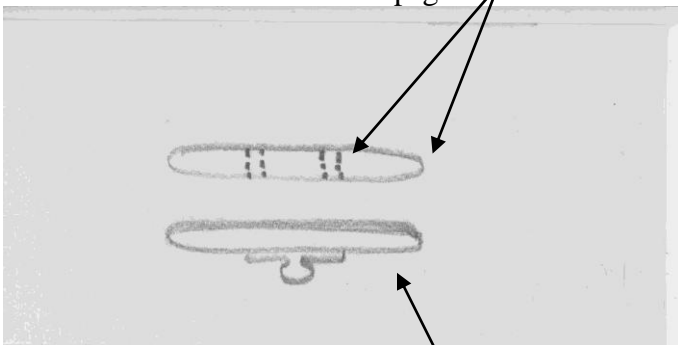
TIP: Zet het uitstekende deel vast in de bankschroef.

-Klem de platen een hele dag stevig tussen een bankschroef of lijmklemmen.

TIP: Knip van papier vormen en lijm die op het hoorn vast.

Wat kun je er van maken?

- a. **van gewei:**
- hangers
 - vouwbeen
 - rijgnaald
 - lucette
 - garenwinders
 - knopen. Die maak je met gaatjes of je plakt er knoopsgaten

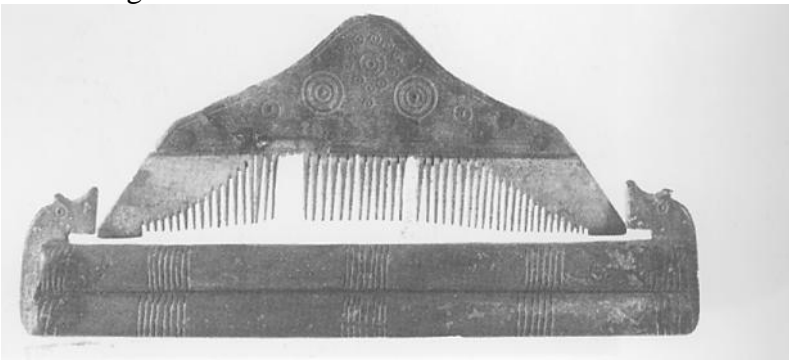

aanzetstuk

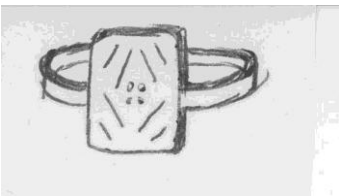
- oorbellen
- sluiting voor halsketting of ceintuur
- piepkleine zoutlepeltjes
- oorbellen enz.
- haakpennen, lange en korte
- kammen van gewei van een hert**
(let op: de tanden moeten met een junior figuurzaag gezaagd worden. Het is moeilijk met een figuurzaag recht in hoorn te zagen)

Kam van gewei van een hert met foedraal

-**een ring TIP:** Maak die van het dikkere stuk. (of van gewei dicht bij de punt, of uit de kolk van een hoorn). Maak eerst de binnenkant op maat en glad. Houd de buitenkant iets hoekig om draaien te voorkomen. Houd het “steendeel” dik.

Dit kun je dan versieren met groeven, zodat de groeven dof blijven bij het polijsten. Polijsten kun je doen met een dikke draad, gedrenkt in Brasso, die je heen en weer trekt over de ring.

Het is veel werk.

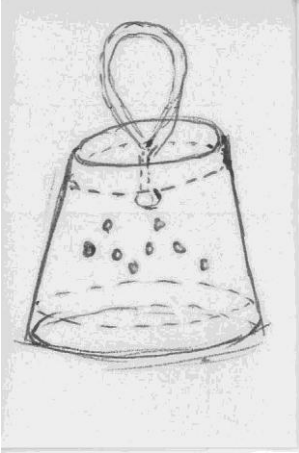
-**lepel** Een lepel maak je door de holte uit te gutsen. Voordeel is, dat hij niet meer vervormt bij het heet afwassen. Je kunt hem ook persen tussen een negatieve en een positieve mal. Nadeel is, dat hij weer terug kan gaan in de oude vorm als je hem te heet afwast.

b. **van hoorn, vervormd met een blokje:**

- bakjes
- doosjes
- servetring (kan ook met een geschulpte rand)
- haar”spelden”
- schuif voor sjaal

c. **van hoorn zoals het is:**

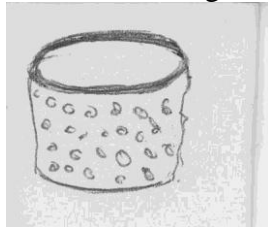
- rammelaar (doosje met bijtring)

- TIP:**
- Maak de platte stukken van het doosje uit het dunste deel.
 - Maak de ring uit het dikste deel
 - Schuur en polijs zolang alles nog aan elkaar vast zit.
 - Zet de ring met een leren veter aan het doosje.

d. **van het massieve deel van een hoorn:**

- kralen (gat boren van 2 kanten)
 - vingerhoed
- (**TIP:** -maak de uiterste punt eerst hoekig om de punt in de bankschroef te kunnen klemmen
 -boor een gat met een grote boor. LET OP vastlopen.
 -maak het gat schoon en iets taps
 -maak het dan dun en polijst het geheel
 -zaag de vingerhoed nu pas los
 -kleermakersring. Prik de gaatjes (kuiltjes) eerst voor

- hangers van de punt
- lepelsteel van het massieve deel, de lepel zelf van het holle deel (moeilijk te maken. Vraagt veel volharding)

Versieren: Als de hoorn mooi van zichzelf is, is versieren vaak niet nodig

-Wil je zwarte hoorn versieren maak dan krassen met een mesje schuin op de oppervlakte. De lijnen worden dan wit.

-Zaag en vijl op effen zwarte hoorn strepen. Na het poetsen blijven deze strepen wit.

TIP: Verwijder de brasso met een oude tandenborstel.

- Leg op zacht gemaakte hoorn hete metalen figuurtjes en klem die tussen 2 plaatjes in de klemschroef. Als de hoorn droog is peuter je de figuurtjes er uit. Er blijft een ingedeukte figuur over.
- Plak een metalen vorm (dit kan ook een vorm van hout, been of zilver zijn) op het hoorn. Zaag met een dun zaagje deze vorm uit, iets schuin naar binnen. Deze vorm zakt dan enigszins naar beneden. Plak hem daar vast en vijl aan de achterzijde het uitstekende gedeelte weg.

GEWEI (= BEEN)

Ans heeft er nog weinig ervaring mee, omdat dit materiaal weinig is te krijgen.
Vaak is het binnenste poreus.

Wat kun je er van maken?

- een doos voor lucifers. Uithollen is geen probleem
- schijfjes. Deze zijn goed te polijsten en te gebruiken als hanger
- recht stukje met eraan enkele schijfjes als hanger
- beugels voor een leren tas. Neem een gebogen zijtak van een gewei en zaag hem in de lengte door. Bewerk deze verder.
- knopen. Deze kun je maken van de schijfjes of van de zijkanten.

TIP: De poreuze kant kan weggewerkt worden met hars, koud emaille of kneedmetaal.

- stempels om potten te versieren.
- naalden (vanuit de steentijd)